

Odstoupení od spotřebitelské smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory podle současného a „nového“ občanského zákoníku

Martina Šuláková*

Úvod

V souvislosti s přijetím nového občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. (dále též „NOZ“), který nabude účinnosti od 1. 1. 2014, nastávají podstatné změny v právní úpravě spotřebitelských smluv, jejichž stávající právní úprava již neodpovídala požadavkům kladeným na moderní způsob obchodování – uzavírání smluv distančním způsobem a mimo obchodní prostory. Dne 12. 12. 2011 rovněž vstoupila v platnost nová evropská směrnice o právech spotřebitelů č. 2011/83/EU (dále též „Směrnice“), která stanoví členským státům povinnost do 13. 12. 2013 přijmout a zveřejnit právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí. Na rozdíl od dosavadních evropských směrnic, které volily cestu minimální harmonizace, nová Směrnice již vychází z principu úplné harmonizace úpravy spotřebitelského práva v rámci EU¹. Český zákonodárce

byl proto v zásadě nucen v novém občanském zákoníku zohlednit požadavky vyplývající z nové evropské právní úpravy, která se do značné míry shoduje s návrhem nařízení o Společném evropském právu koupě (dále též „Návrh evropského práva koupě“), vydaným Evropskou komisí dne 11. 10. 2011 pod č. KOM(2011) 635. Pokusíme se proto stručně popsat a zhodnotit základní změny, které nastanou v uplatňování práva na odstoupení od smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory spotřebitelem.

Smyslem ochrany spotřebitele v případě smluv uzavíraných mimo obchodní prostory podnikatele zůstává i nadále ochrana spotřebitele jako slabší smluvní strany, která nebyla na obchodní jednání připravena, spotřebitel neměl možnost si porovnat cenu a jakost nabízeného zboží či služby s jinými nabídkami, nebyl mu poskytnut dostatečný časový prostor pro to, aby si pečlivě prostudoval smlouvu a její podmínky, a podobně.

* Mgr. Martina Šuláková, doktorandka Katedry občanského práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno.

¹ Článek 4 Směrnice stanoví, že členské státy nesmí v rámci svého vnitrostátního práva ponechat v platnosti ani zavádět ustanovení odchylná od ustanovení této směrnice, včetně více či méně přísných ustanovení za účelem zajištění odlišné úrovně ochrany spotřebitele, pokud není v této směrnici stanoveno jinak. Směrnice je vyhlášena v Úředním věstníku Evropské unie L 304/68, dostupným na <http://eur-lex.europa.eu/LexUri>

Serv/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:304:FULL:CS:PDF [cit. 20. 4. 2012].

1. Základní pojmy

Mezi základní pojmy, které je třeba definovat a vymezit, patří pojmy spotřebitel, podnikatel respektive obchodník, obchodní prostory, a smlouvy uzavírané mimo obchodní prostory. Nový občanský zákoník definuje osobu spotřebitele a podnikatele v §§ 419–422 NOZ², přičemž za podnikatele se pro účely ochrany spotřebitele považuje také každá osoba, která uzavírá smlouvy související, popřípadě osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele, tedy tzv. třetí osoba. Nová Směrnice, která užívá pojem obchodník stejně jako Návrh evropského práva koupě, blíže stanoví, že se jedná o fyzickou nebo právnickou osobu bez ohledu na to, zda je v soukromém či veřejném vlastnictví. Oproti současnému obč. zák., který užívá pojem dodavatel (po vzoru „staré“ směrnice č. 85/577/EHS z 20. 12. 1985, o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory), dochází pouze k upřesnění definice osob, které vystupují ve spotřebitelských vztazích, nikoliv k zásadním změnám.

Přestože v současném obč. zák. chybí definice smluv uzavřených mimo obchodní prostory, je možné vycházet z výčtu smluv, na které se vztahovala směrnice č. 87/577/EHS³. Podle nového OZ nejsou vyloučeny smlouvy, u kterých si spotřebitel návštěvu podnikatele výslovně sjednal, a za smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory se považují i smlouvy uzavřené v prostoru obvyklém pro podnikatelovo podnikání, pokud k jejímu uzavření došlo bezprostředně poté, co podnikatel oslovil spotřebitele mimo obchodní prostory (§ 1828 odst. 2 NOZ). Jelikož rozhodujícím kritériem je vymezení doby „bezprostředně poté“ nebudou do této kategorie patřit smlouvy uzavřené s takovým časovým odstupem, který spotřebiteli poskytl před uzavřením smlouvy čas na zvážení odhadu, který mu obchodník poskytl⁴.

² K otázce, kdy podnikatel může vystupovat v pozici spotřebitele, srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 10. 1. 2012, sp. zn. I.ÚS 1930/11.

³ Podle čl. 1 „staré“ směrnice se za smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory považují smlouvy uzavřené: 1. v průběhu zájezdu organizovaného dodavatelem mimo jeho obchodní prostory, nebo 2. v průběhu návštěvy dodavatele u spotřebitele doma nebo v bytě jiných spotřebitelů nebo u spotřebitele na pracovišti, neuskutečnila-li se návštěva na výslovnou žádost spotřebitele.

⁴ Podle bodu 21 odůvodnění Směrnice č. 2011/83/EU by definice smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory neměla zahrnovat situace, kdy obchodník nejprve přijde domů ke spotřebiteli zásadně za účelem provedení měření či vypracování odhadu bez jakéhokoli závazku ze strany spotřebitele a kdy je pak smlouva uzavřena až v pozdějším časovém termínu v obchodních prostorách obchodníka nebo použitím prostředku komunikace na dálku na základě odhadu, který obchodník poskytl.

Pojem „mimo obchodní prostory“ nový občanský zákoník blíže nevysvětluje, pomineme-li, že se jedná o smlouvy sjednané mimo prostor obvyklý pro podnikatelovo podnikání, přestože by stačilo inspirovat se opět v nové Směrnici, případně Návrhu evropského práva koupě⁵.

Podle Směrnice by obchodní prostory měly zahrnovat prostory v jakékoli podobě (například prodejny, stánky nebo nákladní automobily), které obchodníkovi slouží jako trvalé či obvyklé místo jeho obchodování. Za obchodní prostory by proto bylo možné považovat i stánky na trhu a veletržní stánky v případě, že splňují podmínku trvalého či obvyklého místa podnikání, přestože takové místo podnikatel využívá jen příležitostně. Maloobchodní prostory, kde obchodník svou činnost provozuje na sezónním základě, například během turistické sezóny v lyžařském či přímořském letovisku, by za obchodní prostory rovněž považovány být měly, neboť v nich obchodník svou činnost provozuje obvykle⁶.

Za obchodní prostory by naopak neměla být považována veřejně přístupná místa, jako jsou ulice, nákupní střediska, pláže, sportovní zařízení a veřejná doprava, které obchodník pro své podnikání používá pouze výjimečně, stejně jako soukromá obydlí nebo pracoviště.

Základním hlediskem proto bude určit, zda podnikatel dané konkrétní místo (např. stánek) využívá obvykle či pouze výjimečně. V české právní nauce je pojem obchodních prostor vykládán například podle toho, zda na uvedeném místě mohl spotřebitel očekávat podnikání daného druhu či nikoliv. „Je například zcela obvyklé, že se na knižním veletrhu prodávají ve stáncích knihy, že na tržnici se ve stánku prodávají různé věci běžné potřeby.“⁷ Pokud spotřebitel mohl s ohledem na okolnosti věci očekávat, že se na daném místě s tímto zbožím obchoduje, ochranná ustanovení se na něj vztahovat nebudou.

Domnívám se, že alespoň základní definici toho, co jsou případně nejsou obchodní prostory, by občanský zákoník obsahovat měl. Blížší vymezení lze s ohledem na konkrétní okolnosti každého individuálního případu ponechat judikatorní praxi.

⁵ Obchodními prostorami se rozumí

a) veškeré nemovitě maloobchodní prostory, kde obchodník trvale provozuje svou činnost, nebo

b) veškeré movitě maloobchodní prostory, kde obchodník obvykle provozuje svou činnost.

⁶ Srov. bod 22 odůvodnění Směrnice.

⁷ Švestka, J., Spáčil J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. *Občanský zákoník I., § 1 až 459. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 552-553.

2. Právo na odstoupení od smlouvy

Nový občanský zákoník po vzoru evropských právních úprav upravuje právo na odstoupení od smlouvy jednotně pro spotřebitele uzavírající smlouvu na dálku i spotřebitele uzavírající smlouvu mimo obchodní prostory, což z hlediska sjednocení právní úpravy pro obdobné druhy smluv lze hodnotit jednoznačně kladně.

Spotřebitel má i nadále právo od smlouvy odstoupit bez uvedení důvodu a bez jakékoliv sankce či postihu v podobě smluvních pokut, odstupného či propadnutí již poskytnutého plnění, a podobně.

Největší změnou oproti současnému občanskému zákoníku je sjednocení lhůt pro odstoupení od smlouvy pro spotřebitele uzavírajícího smlouvu mimo obchodní prostory a pro smlouvy uzavírané na dálku. Ke sjednocení lhůt došlo poté, co se minimální úprava o lhůtách upravená ve směrnici č. 87/577/EHS příliš neosvědčila⁸ a bylo třeba ji dotvářet judikaturou Soudního dvora Evropské unie reagujícího na předběžné otázky pokládáné zejména německými soudy⁹.

Současný občanský zákoník upravuje tři různé lhůty pro odstoupení od smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory:

1. základní lhůtu 14 dnů ode dne uzavření smlouvy,
2. pokud ve čtrnáctidenní lhůtě nedošlo ke splnění dodávky zboží či služeb lhůtu 1 měsíce ode dne uzavření smlouvy, a
3. pokud dodavatel nesplnil svoji informační povinnost o právu odstoupit od smlouvy lhůtu 1 roku ode dne uzavření smlouvy.

Tato právní úprava se snažila reagovat na situaci, kdy by došlo k dodání zboží či služeb později než 14 dnů po uzavření smlouvy, čímž by lhůta pro odstoupení od smlouvy marně uplynula, zásadní problém však spočívá ve spojení počátku lhůty s okamžikem uzavření smlouvy bez bližšího rozlišení, zda je dodáváno zboží či poskytovány služby. Bylo-li zboží dodáno opožděně, prodlužovala se lhůta pro odstoupení od smlouvy na 1 měsíc, ani takto prodloužená lhůta by však nemohla zajistit spotřebiteli dostatečný časový prostor pro úvahu o odstoupení od smlouvy, pokud by zboží bylo spotřebiteli dodáno až těsně před uplynutím jednoměsíční lhůty.

⁸ Směrnice v čl. 5 stanovila lhůtu pro odstoupení od smlouvy alespoň 7 pracovních dnů po datu, ke kterému bylo vydáno poučení o odstoupení od smlouvy, tedy lhůtu minimální, nepamatovala však na případy, kdy by k poučení o právu na odstoupení od smlouvy ze strany obchodníka vůbec nedošlo, nebo kdyby k němu došlo opožděně.

⁹ Srov. Welter, R. Vliv evropského práva na německou judikaturu v oblasti bankovního práva. In *Karlovarské právnícké dny č. XVI/2007*, str. 381-392.

Uvedené problémy vyřešil nový občanský zákoník tím, že stanovil počátek běhu lhůty pro odstoupení v případě kupní smlouvy od okamžiku, kdy spotřebitel zboží převezme, a pro smlouvy o poskytování služeb ode dne uzavření smlouvy. U kupních smluv zákonodárce zohlednil i to, zda je zboží dodáváno po částech nebo zda se jedná o pravidelné opakované dodávky, tak jak bylo ostatně vykládáno i v komentářích¹⁰, a tím odstranil nejistotu spotřebitele pro případ, že by bylo zboží dodáno opožděně. U smluv o poskytování služeb se naopak zásadně počítá s tím, že podnikatel začne s poskytováním služeb až po uplynutí lhůty pro odstoupení od smlouvy, dříve může začít pouze na základě výslovné žádosti spotřebitele (srov. § 1823 NOZ).

Korekci zasluhovala rovněž jednoroční lhůta stanovená pro případ, že podnikatel svoji informační povinnost nejpozději při uzavření smlouvy nesplní. Současný občanský zákoník totiž nepamatuje na situaci, kdy by podnikatel splnil svoji informační povinnost dodatečně. Nový občanský zákoník proto rozlišuje, zda podnikatel nesplnil svoji povinnost informovat spotřebitele o právu na odstoupení od smlouvy vůbec, nebo zda o tomto právu informoval opožděně. Nesplní-li podnikatel svoji informační povinnost vůbec, má spotřebitel právo od smlouvy odstoupit ve lhůtě jednoho roku a čtrnácti dnů ode dne počátku běhu lhůty, tedy ve lhůtě pouze o 14 dní delší oproti stávajícímu stavu. Pokud podnikatel svoji informační povinnost splní dodatečně, jednoroční lhůta se přetrhne, a od okamžiku, kdy spotřebitel poučení obdržel, začne běžet lhůta nová – čtrnáctidenní. Na tuto změnu si proto spotřebitelé musí dát do budoucna pozor.

V souvislosti se změnou konce lhůty pro odstoupení od smlouvy je třeba poukázat na vývoj judikatury Soudního dvora Evropské unie, který vedl k nové právní úpravě. V rozsudku ze dne 13. 12. 2001 ve věci C-481/99, *Heininger*, Soudní dvůr uvedl, že národní zákonodárce je prostřednictvím směrnice č. 85/577/EHS omezen v tom, aby omezil právo odstoupit od smlouvy podle článku 5 této směrnice na jeden rok po uzavření smlouvy pro případ, že by spotřebitel nebyl řádně podle článku 4 směrnice o tomto právu poučen, neboť spotřebitel nemůže vykonat právo, o kterém nebyl informován. Ke zmírnění tohoto právního závěru došlo již v rozsudku ze dne 10. 4. 2008 ve věci C-412/06, *Hamilton*, ve kterém Soudní dvůr uvedl, že národní zákonodárce je oprávněn stanovit, že právo na odstoupení od smlouvy může být vykonáno nejpozději do jednoho měsíce od úplného splnění závazků vyplývajících ze smlouvy o dlouhodobém úvěru smluvními stranami, pokud nebyl spotřebitel správně poučen o podmínkách výkonu uvedeného práva. Zatímco první rozhodnutí tedy umožňovalo spotřebitelům odstoupit od smlouvy

¹⁰ Srov. např. Švestka, J., Spáčil J., Škárková, M., Hulmák, M. a kol. *Občanský zákoník I., § 1 až 459. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 488.

v časově neomezené lhůtě, současný náhled posiluje právní jistotu ve spotřebitelských vztazích i pro případ, že spotřebitel nebyl řádně o svém právu na odstoupení od smlouvy informován. Spotřebitelské smlouvy tak představují určitou výjimku z obecného chápání práva na odstoupení od smlouvy, které lze uplatnit jen po dobu trvání závazkového vztahu. U spotřebitelských smluv má spotřebitel naopak právo od smlouvy odstoupit i v případě, že obě strany své závazky již splnily, vyjma smluv o poskytování služeb, jestliže služby byly v plném rozsahu již poskytnuty, viz dále.

Právo na odstoupení od smlouvy může spotřebitel nově uplatnit vyplněním a odesláním vzorového formuláře, jehož přijetí podnikatel potvrdí bez zbytečného odkladu, pokud bude mít spotřebitel formulář od podnikatele k dispozici (srov. § 1830 NOZ). Forma formuláře je dána Evropskou směrnicí a žádné jiné formální požadavky na vzorový formulář pro odstoupení od smlouvy členské státy stanovit nemohou. Pro spotřebitele proto bude tento způsob uplatnění práva naprosto jednoduchý a bude v něm bez pochybností jasně a srozumitelně vyjádřena vůle spotřebitele od smlouvy odstoupit¹¹.

Nově je v občanském zákoníku také stanoveno, že pro zachování lhůty je třeba, aby spotřebitel v jejím průběhu podnikateli oznámení o odstoupení od smlouvy odeslal, což je opět pro spotřebitele úprava výhodnější oproti běžnému uplatnění práva na odstoupení od smlouvy, které musí ve stanovené lhůtě druhé straně dojít.

Právo na odstoupení od smlouvy se napříště uplatní i v případech, kdy si spotřebitel návštěvu podnikatele za účelem objednávky výslovně sjednal (případ tzv. vyžádané návštěvy), což opět rozšiřuje ochranu spotřebitele.

Úprava lhůt podle nového občanského zákoníku dle mého názoru poskytuje spotřebiteli dostatečný časový prostor pro uplatnění jeho práva na odstoupení od smlouvy a zároveň posiluje právní jistotu ve spotřebitelských vztazích.

3. Důsledky odstoupení od smlouvy

Závazky podnikatele a spotřebitele po uplatnění práva na odstoupení od smlouvy jsou v novém občanském zákoníku upraveny podstatně podrobněji (§§ 1831 až 1836) než je tomu ve stávající právní úpravě. Podle současného obč. zák. má podnikatel povinnost vrátit spotřebiteli zaplacené finanční částky do 30 dnů od odstoupení od smlouvy, což se jeví z pohledu spotřebitele jako lhůta nepřiměřeně dlouhá. V novém OZ proto došlo ke zkrácení lhůt pro vrácení protiplnění a spotřebitel i podnikatel jsou povinni vrátit plnění bez

zbytečného odkladu, nejpozději do čtrnácti dnů od odstoupení od smlouvy. Žádné další platby není podnikatel oprávněn po spotřebiteli požadovat, vyjma případů, kdy by došlo ke znehodnocení předmětu spotřebitelem, nebo pokud již byla spotřebiteli poskytnuta část služeb. Žádné sankce pro případ, že spotřebitel či podnikatel svoje povinnosti nesplní, však občanský zákoník nestanoví.

Nový občanský zákoník rovněž upravuje účinky uplatnění práva na odstoupení od smlouvy pro tzv. doplňkové smlouvy, které vymezuje jako smlouvy o úvěru nebo zápůjčce. Byla-li tedy cena alespoň zčásti hrazena pomocí úvěru či zápůjčky poskytnutých podnikatelem, vztahují se účinky odstoupení od smlouvy i na tyto související smlouvy bez jakýchkoli jiných nákladů.

4. Výjimky z práva na odstoupení od smlouvy

Od uzavřené smlouvy nemůže spotřebitel odstoupit zpravidla z důvodu povahy určitého zboží či služeb (např. zboží bylo upraveno podle přání spotřebitele apod.)¹². Nově však může spotřebitel odstoupit od smlouvy o poskytování služeb v případě, že s jejich plněním bylo s jeho souhlasem započato před uplynutím lhůty pro odstoupení od smlouvy. Toto právo zaniká v okamžiku, kdy služby byly ze strany podnikatele v plném rozsahu poskytnuty, a spotřebitel byl upozorněn na to, že jakmile podnikatel své závazky ze smlouvy zcela splní, ztratí spotřebitel své právo odstoupit od smlouvy. Možnost spotřebitele od smlouvy odstoupit i po zahájení poskytování služeb ze strany podnikatele je vykompenzována tím, že spotřebitel je povinen uhradit podnikateli poměrnou část sjednané ceny za poskytnuté plnění. Spotřebitel naopak nově nemůže odstoupit od smluv o opravě nebo údržbě provedené v místě určeném spotřebitelem na jeho žádost¹³, a o dodávce zboží v uzavřeném obalu, které spotřebitel z obalu vyňal a z hygienických důvodů jej není možné vrátit.

Na závěr je třeba poukázat na to, že na některé druhy smluv se ochranná ustanovení o spotřebitelských smlouvách nepoužijí, a to z důvodu, že dané smluvní vztahy podléhají řadě dalších požadavků, nebo pro ně není úprava o spotřebitelských smlouvách z jiných důvodů vhodná. Zatímco současný občanský zákoník vychází z výčtu smluv vyloučených podle „staré“ evropské směrnice č. 85/577/EHS, nový občanský zákoník nutně přejímá výčet smluv podle evropské směrnice č. 2011/83/EU. Vzhledem ke sjednocení ustanovení pro smlouvy uzavírané mimo obchodní prostory

¹¹ Vzorový formulář je uveden v příloze I Směrnice pod písmenem B.

¹² K tomu srov. bod 49 odůvodnění Směrnice.

¹³ Česká republika v tomto ohledu využila možnosti neuplatnit odst. 4. článku 7 Směrnice a tento typ smluv zařadila do výjimek, u kterých právo na odstoupení od smlouvy uplatnit nelze.

a smlouvy uzavírané na dálku se výčet vyloučených smluv podle § 57 odst. 4 OZ rozšířil o smlouvy vyloučené podle § 54 OZ, s některými drobnými změnami. Podle nového občanského zákoníku se ustanovení o spotřebitelských smlouvách budou vztahovat i na pojistné smlouvy, smlouvy o cenných papírech, smlouvy, které byly uzavřeny podle katalogu dodavatele, i smlouvy uzavírané na základě dražeb. Oproti současnému znění se pak ustanovení o ochraně spotřebitele nepoužijí zejména na smlouvy, jejichž předmětem je poskytování sociálních služeb a zdravotní péče, smlouvy jejichž předmětem je sázka, hra nebo los, a na smlouvy o zájezdu a o přepravě osob¹⁴.

Evropská směrnice č. 87/577/EHS jakož i nová směrnice č. 2011/83/EU umožňují členským státům vyloučit aplikaci ochranných ustanovení o spotřebitelských smlouvách na smlouvy, u nichž hodnota placená spotřebitelem nedosáhne určité minimální částky. V případě „staré“ směrnice se jednalo o částku 60 EUR, nová směrnice stanoví hranici pro bagatelní plnění ve výši 50 EUR, přičemž členské státy mohou ve svých vnitrostátních právních předpisech stanovit nižší hodnotu této částky. Česká republika této možnosti nevyužila ani v novém občanském zákoníku a plnění ze strany spotřebitele žádnou minimální výší neomezila, čímž se prozatím vzdala možnosti vyčlenit z úpravy spotřebitelských smluv smlouvy s minimální výší plnění. K tomu možná dojde v okamžiku, kdy se spotřebitelské spory rozvinou naplno a bude třeba řešit nadměrný počet bagatelních sporů mezi spotřebiteli a podnikateli.

Závěr

Úprava spotřebitelských smluv v české právní úpravě je zcela odvislá od jejího vývoje na evropské úrovni. Zatímco současný občanský zákoník reagoval na směrnici č. 87/577/EHS, nový občanský zákoník vychází plně z požadavků kladených na úpravu spotřebitelských

smluv stanovených v evropské směrnici č. 2011/83/EU. Jako klady nového občanského zákoníku lze hodnotit společnou úpravu smluv uzavíraných mimo obchodní prostory a smluv uzavíraných distančním způsobem, čímž došlo ke sjednocení lhůt k uplatnění práva na odstoupení od smlouvy, ke sjednocení případů, kdy spotřebitel nemůže od smlouvy odstoupit a ke společnému vymezení druhů smluv, na které se ochranná ustanovení o spotřebitelských smlouvách nepoužijí. Velkým kladem je rovněž odlišná úprava počátku lhůty pro odstoupení od smlouvy u smlouvy kupní a u smlouvy o poskytování služeb. Nově jsou definovány smlouvy, které se považují za uzavřené mimo obchodní prostory, chybí však samotné vymezení pojmu obchodních prostor. Větší prostor by v novém občanském zákoníku naopak mohl být věnován tzv. doplňkovým smlouvám. S ohledem na dynamický vývoj spotřebitelských smluv však lze očekávat, že samotná praxe ukáže, která ustanovení bude třeba ještě doplnit. Obecně lze uzavřít, že ochrana spotřebitele se oproti stávající právní úpravě nadále prohlubuje.

Summary

The new Civil Code brings some principal changes in the legislation of contracts negotiated between entrepreneurs and consumers. Due to the fact that new European directive on consumer rights has entered into the force on 12 December 2011 and which represents the full harmonization of consumer law within European Union, it was necessary to adopt these essential changes. The main changes consist of the unification of the time period for withdrawal from off-premises contracts and distance contracts and other changes about detailed legislation concerning off-premises contracts which are favorable to consumers. However, this legislation can be improved and stipulate more details about ancillary contracts and specify the term of “business premises”.

¹⁴ Důvody, proč jsou tyto a další smlouvy vyčleněny z působnosti evropské směrnice, lze nalézt pod body 26–32 odůvodnění Směrnice.